

SƏNUBƏR ƏLÖVSƏT qızı ABDULLAYEVA

Filologiya üzrə elmlər doktoru, professor

BDU, Azərbaycan dilçiliyi kafedrasının müdiri

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ DİL MƏSƏLƏLƏRİ

Dil xalqın ölməzliyinin rəmzidir, ruhudur, canıdır. Dil haqqında çox deyilmişdir. Azərbaycan dilinin qorunması, saflığı uğrunda mübarizə bütün dövrlərdə ədəbiyyatşünasların, dilçilərin, sənət adamlarının, ümumiyyətlə, ziyalıların diqqət mərkəzində olmuşdur [1]. Görkəmli şair və yazıçılar, dövlət xadimləri dil haqqında hikmətamiz sözlər demişlər.

Həsən bəy Zərdabının bu kəlamı yaddan çıxmamalıdır: “Hər tayfa görək iki şeyi bərk saxlasın ki, bu şeylər hər tayfanın dirəkləri hesab olunurlar və onların tayfa olmağına səbəbdirlər. Bu şeylərin biri dil və birisi din və məzhəbdir. Elə ki, bunlardan birisi əldən getdi tayfanın beli sına kimidir. İkisi də gedəndə, tayfa qeyri tayfalara qarışır, mirur ilə yox olur.”

Humbolt V.F. dil haqqında belə yazır: “Xalqın ruhu onun dilidir, xalqın dili onun ruhudur. Bundan gözəl eyniyyət təsəvvür etmək olmaz!” Eyni ilə bu fikri

Firudin bəy Köçərli də qeyd edir: “Dil xalqın ruhu mayasındadır.” C.Məmmədquluzadə, Ö.F.Nəmanzadə, Abdulla Şaiq, M.İbrahimov və başqalarının dil haqqında bir-biridən dəyərli fikirləri vardır.

Böyük liderimizin dil haqqında dediyi bu fikir də, yəqin ki, zaman keçdikcə dillər əzbəri olacaq: “*Xalqı xalq edən, milləti millət edən onun ana dilidir.*”

Azərbaycan dili Ümummilli lider Heydər Əliyev cənablarının çoxcəhətli fəaliyyətinin ayrılmaz tərkib hissəsi olmuşdur. Ulu öndərimiz ana dilimizin müxtəlif səviyyələrində olan bütün problemlərini (dil və siyasət, dil və əlifba, dil və onun işlənmə sferası və s.) daim diqqətdə saxlayırdı [2].

Heydər Əliyev deyirdi: “*Dil hər bir millətin əsasıdır. Ona görə də hər bir gənc öz ana dilini, Azərbaycan dilini, Müasir Azərbaycan dilini ən incəliklərinə qədər bilsin və bu dildən istifadə etsin. Biz müstəqil Azərbaycanda Azərbaycan dilini dövlət dili etdiyimiz kimi, cəmiyyətimizdə də, xalqımızın içində də Azərbaycan dilini mütləq hakim dil etməliyik.*”

Dilimizin dövlət müstəvisində tanınması, onun milli və beynəlxalq arenalarda təmsil olunması məhz ümummilli liderimiz H.Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun hakimiyyətə qayıdışı bütün sahələrdə olduğu kimi, ana dilimiz Azərbaycan dilinin dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən birinə çevrilməsi uğurla reallaşdı. Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra dilə dövlət qayğısı xüsusi vüsət aldı. Bir sözlə desək, müstəqillik dövründə dilimizin inkişafı, çiçəklənməsi məhz H.Əliyevin apardığı uğurlu dil siyasəti ilə bağlıdır. Ulu öndərimizin 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə qayıdışı ilə ana dilimizin dövlət strukturunda hüquqi mövqeyinin möhkəmlənməsi və dövlətçiliyimizin əsas dayaq sütununa çevrilməsində dönüş nöqtəsi oldu.

Möhtərəm prezident H.Əliyev özünün birinci dərəcəli dövlət vəzifələri sıralarında ana dilimizin də qayğısına qalmaq, onun saflığı, təmizliyi, zənginləşməsi, xalqın, cəmiyyətin həyatında özünəlayiq yer tutması uğrunda yorulmaq bilmədən mübarizə aparmaq olmuşdur. O demişdir: “*Bu gün biz müstəqil dövlət kimi ən fəxr etdiyimiz bir də odur ki, bizim gözəl Azərbaycan dilimiz var.*”

Heydər Əliyevin dil siyasəti özünəməxsus möhkəm prinsiplər əsasında qurulmuşdur. 1995-ci ildə də qəbul olunmuş Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 21-ci maddəsində Azərbaycan dilinə tam dövlət dili statusu verilmiş, ana dilimiz cəmiyyət həyatının bütün sahələrində, o cümlədən, xüsusən dövlət idarəçiliyində özünün həqiqətən də layiqli yerini tutmuşdur. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının layihəsini hazırlayan komissianın dövlət dili məsələsinə həsr olunmuş iclaslarının birində H.Əliyev demişdir: “*İndi biz dilimizdə sərbəst danışırıq və hər bir mürəkkəb fikri ifadə etməyə qadirik. Bu, böyük nailiyyətdir. Bu, iqtisadi və başqa nailiyyətlərin hamısından üstün bir nailiyyətdir.*” O, özünün zəngin təcrübəsi, yüksək intellekti, milli mədəniyyətimizə və mənəviyyatımıza dərinlən bələd olması sayəsində ardıcıl milli dil siyasəti işləyib hazırlamış və bütün çətinliklərə sinə gərərək onu dönmədən, uğurla həyata keçirmişdir.

Ölməz liderimizin dil siyasətinin prinsipləri çoxşaxəlidir. Bu siyasət hər şeydən öncə demokratiklik prinsipinə əsaslanır[15]. Bu demokratiklik isə birinci növbədə hər bir məsələnin həllində xalqın, o cümlədən ziyalı kütləsinin rəyinin nəzərə alınması zəminində yaranması ilə əlamətdardır.

H.Əliyev dil siyasətinin əsaslandığı prinsiplərdən biri də dəqiqlik, uzaqgörənlikdir. Bu uzaqgörənlik, müdriklik məntiqə əsaslanır. Onun bütün çıxışlarında bunu aydın görmək olar: *“Demək, belə çıxır ki, bu 60 il müddətində yaşamağımıza baxmayaraq biz həm dilimizin adını yenidən qoymalıyıq, həm də millətimizin adını yenidən qoymalıyıq. Onda ölkəmizin də adını dəyişdirək. Bunu düşünmək lazımdır”* [16]. Hər bir məsələni hərtərəfli götür-qoy etmək, dərinlən araşdırmaq, xeyir və zərərini dəqiq müəyyənləşdirmək H.Əliyevin dil siyasətinin mahiyyətini təşkil edir.

H.Əliyev dil siyasətinin əsaslandığı prinsiplərdən biri də dillə bağlı bütün məsələlərimünasibətdə obyektivlikdir. Obyektiv dil siyasətində məsələnin qışqırıqsız, hissiyata qapılmadan, təmkinlə və ən vacibi qanunauyğun şəkildə həll etmək nəzərdə tutulur. Dilin adı məsələsindən danışarkən H.Əliyev dil siyasətini həyata keçirməyin obyektiv yollarını belə müəyyənləşdirmişdir: *“Bir məsələni də nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. Bu çox tələyüklü, tarixi, ciddi bir məsələdir. Bu məsələni hissiyata qapılmaqla, emosiyalarla həll etmək olmaz”*[16].

Milli dil sahəsindəki siyasət ilk gündən ana dilimizin inkişafı, dövlət dili səviyyəsinə yüksəlməsi, dünya meridianlarına çıxması ideyaları ilə bağlı olmuşdur. Bu siyasətdə ana dilini bilməyin, onu dərinlən öyrənməyin vacibliyi mühüm yer tutur. H.Əliyev deyirdi: *“Mən gənclərimizə tövsiyyə verirəm: ...öz ana dilimizi, Azərbaycan dilini mənimsəmək lazımdır, bu dildə yaxşı danışmaq lazımdır, bu dili ana dili kimi duymaq, sevmək lazımdır”*; *“Hər bir Azərbaycan vətəndaşı, hər bir azərbaycanlı öz ana dilini – Azərbaycan dilini, dövlət dilini bilməlidir”*; və yaxud: *“Bütün gənclərə deyirəm ki, rus dilini yaxşı bilin, ingilis, fars, ərəb, fransız dillərini də yaxşı bilin. Amma bunların hamısından yaxşı öz ana dilinizi öyrənin”*[17]. Ümummilli liderimiz demişdir: *“Mən keçmişdə də demişəm, bu gün də deyirəm, şəxsən arzum ondan ibarətdir ki, hər bir azərbaycanlı çox dil bilsin”*.

Heydər Əliyevin dil siyasətində a) dil və millət; b) dil və milli mənlilik; c) dil və milli əraziməsələləri əsas məsələ olmuşdur. Bu məsələlərdə ulu öndərin mövqeyi qəti olmuşdur: *“Hər bir xalqın dili xalqın, millətin milli varlığını özündə ehtiva edən mühüm bir amildir”*.

Qeyd olunan bu mərhələlər arasında fərqli məqam dövlət səviyyəsində həyata keçirilən dil siyasətinin mahiyyətindən irəli gəlir. Çünki dil siyasəti dövlətin dil sahəsində iradəsini həyata keçirməyin ən effektiv və güclü vasitəsidir. Ulu öndərin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə dövlətçiliyimiz tarixində ilk dəfə olaraq dil siyasətinin milli konsepsiyası bütün xırdaqlıqlarına qədər işlənib hazırlandı.

Bu mənada, onun dil siyasətinin əsas tərkib hissəsi olan dil və millət konsepsiyası dilin milli, ictimai və etnolingvistik mexanizmini dəqiqləşdirməyə və təkmilləşdirməyə yönəlmişdir [2].

Sözügədən konsepsiyada dil və milli mənlilik məsələsi də aktuallığı ilə seçilir. *“Bizim milli mənliliyimiz də var, onunla da fəxr edə bilərik”*. Millətin millət olmasında milli mənlilik də dillə bağlıdır. Möhtərəm prezident çıxışlarının birində qeyd etmişdir: *“Mənim üçün hər şeydən üstün mənim milli mənliliyimdür. Milli mənliliyim məni həmişə bütün vəziyyətlərdən çıxarıb”*[17].

Ümummilli liderin dil və millət konsepsiyasında dil və milli ərazi problemi isə Azərbaycan ərazisində yaşayan azsaylı xalqların ana dillərinin qorunmasına və Azərbaycan dilinin ümumünsiyyət vasitəsi kimi formalaşmasına xidmət edir. H.Əliyevin başqa dillərə münasibətdə yürütdüyü dil siyasəti öz demokratikliyi, uzaqgörənliyi və obyektivliyi ilə seçilir.

Ölməz dahi şəxsiyyət olan Ulu Öndərimiz Azərbaycan dilinin tədqiqi məsələsi də prioritet bir məsələ kimi onun diqqət mərkəzində olmuşdur. Heydər Əliyev Azərbaycan dilinin öyrənilməsinə xüsusi önəm vermiş, 1974-cü ildə ali məktəblər üçün yazılmış 4 cildlik *“Müasir Azərbaycan dili”* dərsliyi milli dilçilik elminin inkişafına töhfə kimi qiymətləndirilmiş, bu dərsliyin müəllifləri prof. Ə. Dəmirçizadə, prof. M. Hüseynzadə, prof. S. Cəfərov, prof. Ə. Abdullayev, prof. Y. Seyidov və dos. A. Həsənov, bir neçə ildən sonra isə prof. A. Axundov respublikanın ali mükafatı – Azərbaycan Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür.

Ulu Öndər dilin təmizliyinin qorunmasını, inkişaf etdirilməsini elm adamları, söz ustaları, radio və televiziya əməkdaşlarının ümdə vəzifəsi hesab edirdi. *“Hər bir xalq öz dili ilə yaranır. Ancaq xalqın dilini yaşatmaq, inkişaf etdirmək və dünya mədəniyyəti səviyyəsində qaldırmaq xalqın qabaqcıl adamlarının, elm, bilik xadimlərinin fəaliyyəti nəticəsində mümkün olur.”*[17]. Heydər Əliyevin 1981-ci ildə respublika yazıçılarının VII qurultayında söylədiyi nitqdə deyilir: *“Dil xalqın böyük sərvətidir. Ədəbi dilin tərəqqisi olmadan mənəvi mədəniyyətin tərəqqisi mümkün deyildir... Biz tam inamla deyə bilərik ki, çox əsrlik tariximizdə Azərbaycan dili heç vaxt belə zəngin, nüfuzlu və hörmətli olmamışdır. Lakin mədəniyyət və elmin səviyyəsi yüksəldikcə, həyatın axarı sürətləndikcə dilin təkmilləşməsinə, inkişaf etməsinə, onun söz ehtiyatının genişlənməsinə daha çox qayğı göstərmək lazımdır. Bu da respublikanın bütün ədəbiyyatçılarının, Yazıçılar İttifaqının ən mühüm vəzifələrindən biridir”*[16]. Bununla da H.Əliyev cənabları ədəbiyyatçıların xidmətlərini yüksək qiymətləndirməklə yanaşı, onların qarşısında duran mühüm vəzifələri də vurğulamışdır.

Dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra ölkənin bütün sahələrində yaranan xaos ana dilimizin də dövlət müstəvisində mövqeyinin düzgün tənzimlənməməsinə gətirib çıxarmışdı. Bu barədə verilən qərarlar, aparılan müzakirələr qışqırıqlarla, emosiyalarla, subyektiv yanaşmalarla məhdudlaşdı. Yəni konkret addımlar atılması üçün vahidlik, obyektivlik, demokratiklik prinsiplərinin işə salınması lazım idi. Azərbaycan dilinə tam dövlət dili statusu verilmiş, ana dilimiz cəmiyyət həyatının bütün sahələrində, o cümlədən, xüsusən dövlət idarəçiliyində özünün həqiqətən də layiqli yerini tutmuşdur.

Azərbaycan televiziyasının 40-cı ildönümünə həsr olunmuş yubileydəki çıxışında böyük siyasi xadim qeyd etmişdi: *“Tamaşaçıları qarçısında çıxış edən televiziya işçiləri Azərbaycan dilində nə qədər səlis, gözəl, şirin, mədəni danışsalar, o qədər də hər bir Azərbaycan vətəndaşı öz dilini sevacək, həmin televiziya verilişlərindən özləri üçün nümunə götürəcək və öz dilini inkişaf etdirəcəkdir. Bu televiziya işçiləri qarçısında duran çox böyük vəzifədir və mən bunu xüsusi qeyd edirəm.”*[4].

1996-cı ildə H.Əliyev cənabları Azərbaycan yazıçılarının X qurultayındakı çıxışında da yenə dil məsələlərinə toxunur: *“Bizim birinci nailiyyətimiz o olmalıdır ki, öz dilimizi Azərbaycanda hakim dil etməliyik. Hər bir azərbaycanlı öz ana dilini bilməlidir, bu dildə səlis danışmalıdır və bu dili sevməlidir.”*[7]

Tarixinə, mədəniyyətinə, dilinə böyük qayğı, sayqı göstərən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 1997-ci il aprel 20-də “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının 1300illik yubileyi haqqında”fərman imzaladı və bu yubiley çox böyük ehtiramla və təntənəli surətdə 2000-ci il aprel 9-da qeyd edildi[8].

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiqatçıları arasında olan Fuad Köprülünün bir məşhur kəlamını yəqin hamı bilir. O yazırdı ki, bütün türk ədəbiyyatını tərəzinin bir gözünə qoysaq, o biri gözünə “Kitabi-Dədə Qorqud” qoysaq, Dastanağır gələr. Eyni ilə bu fikri bu istiqamətə də yönəltmək olar. ““Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı – 1300” layihəsi dövründə və bu layihədən sonra yaranan tədqiqat işlərini tərəzinin bir gözünə qoysaq, o layihəyə qədər olan bütün tədqiqat işlərini tərəzinin digər gözünə qoysaq, layihə çərçivəsində və ondan sonrakı dövrdə yaranan araşdırmalar ağır gələr. Yubileyin keçirilməsi barədə fərman verildikdən sonra keçən üç ildə böyük işlər görüldü: konfranslar, simpoziumlar, tədbirlər keçirildi, əsərlər yazıldı, ikicildlik “Dədə Qorqud ensiklopediyası” yarandı və nəfis şəkildə çap olundu. Bu kitaba Azərbaycan Prezidenti “Milli varlığımızın mötəbər qaynağı” adlı çox dəyərli ön söz yazmışdı. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Heydər Əliyevin fərmanı ilə 9 dekabr 1999-cu ildə “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tədqiqindəki xidmətlərinə görə prof.K.Abdullayev, prof. Ş.Cəmşidov, prof. S.Əlizadə, prof. T.Hacıyev “Əməkdar elm xadimi” fəxri adına layiq görüldü. Bu yubileyin keçirilməsi, dilçilərə yüksək fəxri adların verilməsi Azərbaycan elminə, xalqına, ədəbiyyatına, dilinə göstərilən sevgidir, qayğıdır, diqqətdir.

Heydər Əliyevin dil haqqında verdiyi qanunlar və fərmanlar onun dil siyasətində aparıcı olub dilin həm siyasi arenada, həm də xalq arasında möhkəmlənməsinə, inkişafına təminat verirdi. 2001-ci il iyunun 18-də ümummilli liderimiz “Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi

haqqında” fərman imzalamışdır [9]. Bu fərmanda Azərbaycan Prezidenti yanında Dövlət Dil Komissiyasının yaradılmasında ana dilimizin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsinə daha effektiv şəkildə nəzarət etmək və prosesi ümummilli maraqlar kontekstində tənzimləmək məqsədi daşıyırdı [10]. Qeyd etmək lazımdır ki, bu fərmanda Azərbaycan dilinə yüksək səviyyədə qiymət verilir. Bu sənəddə, eyni zamanda, Azərbaycan dilinin tarixinə nəzər yetirilir, onun müasir vəziyyəti təhlil edilir. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 2001-ci il iyunun 18-də imzaladığı “Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında” fərmandan sonra isə vəziyyət tamamilə dəyişdi. Etiraf etməliyik ki, dilimizin inkişafında mühüm rol oynayan bu fərmandan sonra bütün rəsmi sənədlər Azərbaycan Respublikasının dövlət dili olan Azərbaycan dilində hazırlanmağa, dilimizin qaydalarına uyğun olaraq tərtib edilməyə başladı.

2001-ci il avqustun 9-da Azərbaycan Prezidenti yeni bir fərman – “Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında” mühüm bir sənəd imzaladı. Fərmanda deyilir: “Hər il avqustun 1-i Azərbaycan Respublikasında Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü kimi qeyd edilsin” [11].

Möhtərəm prezidentimizin dil haqqında dediyi ölməz kəlamlardan birini də qeyd etmək zəruridir: “*Əgər Atatürk dil haqqında qərarlar qəbul etməsəydi, bu gün belə gözəl Anadolı türkcəsi olmazdı. Ona görə də dil, dil, bir də dil... Dili inkişaf etdirməliyik*” [13].

30 sentyabr 2002-ci ildə “Azərbaycan Respublikasının Dövlət dili haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu” Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzalandı [12].

2003-cü il yanvar ayının 2-də isə ulu öndərimiz H.Əliyevin fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikasının Dövlət dili haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu” qüvvəyə mindi [13]. 3 fəsildən ibarət olan “Azərbaycan Respublikasının Dövlət dili haqqında” qanunda dövlət dilinin hüquqi statusu müəyyənləşdirilir, onun işlənməsi, qorunması və inkişafı sahəsində dövlətin əsas vəzifələri göstərilir. Qanunda inkişaf proqramının hazırlanması və dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına həmin proqramın həyata keçirilməsinin maliyləşdirilməsini hökumətin başlıca vəzifələrindən biri kimi göstərir. Bu qanun təhsil sahəsində dövlət dilinin işlənməsi, eyni zamanda, başqa dillər üçün geniş imkanlar da açır. Belə bir prinsipin qanunda öz əksini tapması həm insan hüquqları, həm də beynəlxalq hüquqda təsbit olunmuş digər mühüm aktlar baxımından olduqca böyük əhəmiyyətə malikdir. Qanunda nəzərdə tutulmuşdur ki, başqa dillərdə tədris aparan təhsil müəssisələrinin hər birində Azərbaycan dilinin tədrisi məcburi xarakter daşıyır. Qanunda dövlət dilinin televiziya, radio yayımlarında, kütləvi informasiya vasitələrinin yazı üslubunda, televiziya və radio aparıcılarının işində, dublyaj və tərcümələrdə ana dilimizin normalarına əməl olunması haqqında müddəalar da vardır. Dövlət dilinin normaları və əlifbası, onun beynəlxalq yazışmalarda istifadə olunması da öz əksini tapır. [13]

İndi Azərbaycan dili dövlət dili olduğu üçün rəsmi sənədlər Azərbaycan dilində hazırlanır. Rəsmi qəduklar, rəsmi çıxışlar protokol qaydalarına uyğun olaraq tərtib olunur. Azərbaycan dilinin rəsmi üslubu günü-gündən inkişaf edir, cəllənir.

Ulu Öndərimiz göstərir ki, “*Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan dilini əbədi edibdir və bu gün Azərbaycan dilimiz yasayır və yasayacaqdır*”.

Doğrudan da, müstəqil dövlətin dili onun varlığı, inkişafı və gələcəyidir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. Abdullayev Ə.Z. Azərbaycan dili məsələləri. Bakı: BU nəşriyyatı, 1992. 329 s.
2. Abdullayev Ə.Z. Dil, siyasət, sosial tərəqqi. Bakı: Azər nəşr, 1985. 196 s.
3. “Azərbaycan” qəzeti, 2 noyabr 1995-ci il.
4. “Azərbaycan” qəzeti, 18 fevral 1996-cı il.
5. “Azərbaycan” qəzeti, 22 avqust 1996-cı il.
6. “Azərbaycan” qəzeti, 19 sentyabr 1996-cı il.
7. “Azərbaycan” qəzeti, 7 noyabr 1996-cı il.
8. “Azərbaycan” qəzeti, 20 aprel 1997-ci il.
9. “Azərbaycan” qəzeti, 18 iyun 2001-ci il.

10. "Azərbaycan" qəzeti, 04 iyul 2001-ci il
11. "Azərbaycan" qəzeti, 09 avqust 2001-ci il.
12. "Azərbaycan" qəzeti, 30 sentyabr 2002-ci il.
13. "Azərbaycan" qəzeti, 2 yanvar 2003-cü il.
14. "Azərbaycan" jurnalı, 1981, № 6.
15. Axundov A.A. Heydər Əliyev və Azərbaycanda dil quruculuğu // Heydər Əliyev dil haqqında və Heydər Əliyevin dili. Bakı: Elm. 1998. -196 s.
16. Heydər Əliyev dil haqqında və Heydər Əliyevin dili. Bakı: Elm. 1998. -196 s.
17. Xudiyev N. Heydər Əliyev və Azərbaycan dili //Seçilmiş əsərləri. X cild. Bakı: Elm və təhsil. 2014. 542 s.

XÜLASƏ

Azərbaycan dilinin qorunub, inkişaf etdirilməsi möhtərəm prezidentimiz Heydər Əliyevin dövlət siyasətinin tərkib hissəsidir. Milli dil sahəsindəki siyasət ilk gündən ana dilimizin inkişafı, dövlət dili səviyyəsinə yüksəlməsi, dünya meridianlarına çıxması ideyaları ilə bağlı olmuşdur. Ulu öndər ana dilimizin müxtəlif səviyyələrində olan bütün problemlərini - dil və siyasət, dil və əlifba, dil və onun işlənmə sferası və s. məsələləri daim diqqətdə saxlayırdı. Heydər Əliyevin dil haqqında verdiyi qanunlar və fərmanlar onun dil siyasətində aparıcı olub dilin həm siyasi arenada, həm də xalq arasında möhkəmlənməsinə, inkişafına təminat verdi. Müstəqil dövlətin dili onun varlığı, inkişafı və gələcək taleyidir.

Açar sözlər: Heydər Əliyev, ana dili, dil siyasəti, milli dil, dilçilik